

at han endogsaa forhøjede dem overfor Medlemmerne af Ribe Amtsråd, der var hans overordnede; naar Amtsrådets Medlemmer vilde sejle til Fanø, afkrævede han dem uden videre de forhøjede Takster. Som Bevis paa den danske Nations Godmodighed kan jeg anføre, at Medlemmerne var skikkelige nok til at betale dem, jeg tror ikke, jeg vilde have gjort det.

Forholdene er imidlertid nu blevet saaledes, at de umuligt kan fortsættes, og det er derfor højst betimeligt, at den højt-ærede Trafikminister nu vil gaa til at løse Spørgsmaalet. Der kan formodentlig ingen Tvivl være om, at Monopolet skal ophæves, men hvorledes det skal ophæves, har der været delte Meninger om. Det er flere Gange forsøgt, om man ikke uden videre kunde sætte et Dampskib i Gang, der kunde konkurrere med Færgeriet. Det har imidlertid ikke kunnet lade sig gøre, idet Færgeriet haandhævede sin Ret, og det var det sikkert ogsaa berettiget til. Det har imidlertid haandhævet sin Ret paa Steder, hvor der var mindre Grund dertil. Hvis jeg f. Eks. sejlede over til Fanø i min egen Baad og tog en god Ven med, forlangte Færgeriet, at jeg skulde betale Færgefarten for ham efter Færgetaksten, og den Slags Smaalighed har Færgeriet udvist mange Gange, hvad der selvfølgelig har bidraget til, at det kom i et daarligt Forhold til Befolkningen. Det kunde naturligvis ikke lade sig gøre, at private ophævede Færgeriet under Hensyn til den kongelige Anordning af 24. Oktober 1812, hvorpaa Færgeriprivilegiet egentlig hviler — Privilegiet er ganske vist første Gang givet 1793, men jeg tror ikke, at der findes nogen egentlig Instruks eller Forordning førend den af 24. Oktober 1812. Den er udstedt som kongelig Anordning efter Indstilling af Generalpostdirektionen, og det hedder deri: „Færgemanden paa Fanø skal være eneberettiget til at befordre rejsende med deres Tøj, Heste og Vogne, alle Slags Kreaturer samt Gods og Varer saavel som Breve imellem Nørby Sogn paa Fanø og Fastlandet, at regne i en Strækning af en Mil paa begge Sider af Strandby“. Der kan sikkert ingen Tvivl være om, at Færgemanden eller Færgeriet efter dette var berettiget til at hævde sin Eneret. I § 6 hedder det ydermere: „Den, der befindes at gøre Indgreb i fornævnte Færgemanden tillagte Færgerettighed, skal første Gang bøde dobbelte Færgepenge til den fornærmede og derhos erlægge til Stedets Fattiggasse en Mulkt af 2 til 4 Rdlr. efter Sagens Omstændigheder, samt hvis

han oftere forser sig paa samme Maade, erlægge hver Gang en Mulkt, som skal udgøre det dobbelte af den, der første Gang er blevet erlagt. I øvrigt bør han holde Færgemanden for al deraf flydende Bekostning skadesløs, om denne skulde nødes til at søge ham ved Retten“. Det maa da betragtes som givet, at private ikke uden videre kan ophæve Færgeriet.

Paa den anden Side er der vistnok begaaet nogle Fejl fra tidligere Regeringers Side, idet det for det første er givet, at Bevillingen kan ophæves ved Dødsfald; dersom Færgemanden døde, behøvede man altsaa ikke at give Bevilling til et nyt Færgeri, det er ganske givet. Bevillingen maa ikke gives for længere Tid end enten for Livstid eller for en bestemt begrænset Tid. I den gældende Lov om Færgerivæsenet af 21. Marts 1874 hedder det udtrykkeligt, at „ligesom nye Bevillinger kun kunne meddeles for en Persons Levetid eller for visse Aar, kan der ved Fornyelsen af ældre ej heller gives disse anden Varighed“. Det havde altsaa ikke været nødvendigt for Ministerierne at give Færgemændene Lov til at sælge Færgeriet, hvilket meget ofte er sket; det har endogsaa været et rent Spekulationsobjekt i Esbjerg og Omegn. Efter Sigende er det saaledes et Par Gange solgt for over $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., sikkert for $\frac{1}{4}$ Mill. Kr., hvilket paa det Tidspunkt var langt, langt mere, end det virkelig var værd. Begyndelsen til denne Spekulation stammer fra 1891, da solgte den daværende Færgemand i Nordby, Svarre, Færgeriet til tre Herrer fra Esbjerg for 102 500 Kr.; i det mindste Halvdelen deraf maatte sikkert regnes som Betaling for selve Monopolet, idet der i Skødet kun er opgivet for det første nogle Ejendomme — det var den Gang den samme Færgegaard, som findes nu —, dernæst et Par Enge og Ågerlodder til 4 Tønders Udsæd, som senere er solgte fra; men alle disse Ejendomme tilligemed den eneste Færgebaad, man havde, til en Værdi af 25 000 Kr., er de eneste reelle Værdier i Færgeriet. Tilbage bliver ca. 50 000 Kr., som Monopolet altsaa den Gang blev betalt med. Jeg synes, det er en meget stærk Anklage mod de daværende Regeringer, at man lod et personligt Monopol, som ikke var beregnet paa at skulle vare længere end Monopolhavernes Levetid, blive til Genstand for Spekulation i en saadan Grad, som Tilfældet har været. Det er sket Gang efter Gang. Det er imidlertid ikke alene Regeringerne, der har Ansvaret derfor, det er ogsaa Ribe Amtsråd, thi efter Loven